

EURÓPAI UNIÓ
Közösségi Növényfajta Hivatal

DUS VIZSGÁLATI PROTOKOLL

Hordeum vulgare L. sensu lato

ÁRPA

Elfogadva 2003. 11. 06-án

I - A PROTOKOLL TÁRGYA

A protokoll leírja azokat a technikai eljárás módokat, amelyeket követni kell a Közösségi Növényfajta-védelmi Jogokról szóló 2100/94 sz. Tanácsi rendelet betartása érdekében. A technikai eljárás módokat az Adminisztratív Tanáccsal egyeztették, és TG/1/3 általános UPOV dokumentumon és a DUS vizsgálatok lefolytatására vonatkozó 1994. november 4-i TG/19/10 UPOV irányelven alapulnak. A jelen protokoll a *Hordeum vulgare* L. *sensu lato* valamennyi fajtájára vonatkozik.

II - VETŐMAG ÉS EGYÉB NÖVÉNYI ANYAG BENYÚJTÁSA

1. A Közösségi Növényfajta Hivatal (CPVO) felelős azért, hogy a bejelentőt informálja a következőkről:

- a növényi anyagok beérkezési határideje;
- a növényi anyag szükséges minimális mennyisége és minősége;
- a vizsgáló hivatal, ahová az anyagot be kell küldeni.

A vizsgálatra benyújtott anyag egy almintáját a Vizsgáló Hivatal referencia gyűjteményében kell őrizni, mint a fajtajelöltek hiteles mintáját.

A bejelentő felelős azért, hogy biztosítsa a vám és növény-egészségügyi követelmények teljesítését.

2. A dokumentáció és anyag beérkezésének végső határidői a Vizsgáló Hivatalhoz

A vizsgálati kérelmek, technikai kérdőívek végső határidőit és a növényi anyagok benyújtásának végső határidejét a CPVO és valamennyi kiválasztott Vizsgáló Hivatal határozza meg.

A Vizsgáló Hivatal felelős a vizsgálati kérelmek és technikai kérdőívek beérkezésének azonnali visszaigazolásáért. A növényi anyagok beérkezésének végső határideje lejártá után a Vizsgáló Hivatal azonnal értesíti a CPVO-t, ha a növényi anyag nem érkezett be. Amennyiben nem megfelelő növényi anyagot nyújtottak be, a CPVO-t mielőbb értesíteni kell erről.

3. Vetőmag követelmények

A technikai vizsgálatok és a Technikai Kérdőívek CPVO-hoz beküldése végső határidői, valamint a bejelentők számára a növényi anyag benyújtási határideje (a vetőmag követelmények változhatnak, az aktuális információ a CPVO weblapján található). Amennyiben az egy kalászon található szemszám nem megfelelő, elfogadott növényenként két kalász használata a kalászsorok beállításához.

Vizsgáló Hivatal helye	Vizsgálati kérelem	Növényi anyag	Vetőmag követelmények
BELGIUM	tavaszi 12.31. ősz 08.25.	tavaszi 02.01. ősz 09.05.	3 kg vetőmag és 300 egész kalász.
DÁNIA	tavaszi 01.20. ősz 08.25.	tavaszi 02.10. ősz 08.25.	5 kg vetőmag és 150 egész kalász. Hibridek: további 3 kg vetőmag és 150 egész kalász a hibrid ismeretlen komponenseihez.
FRANCIAORSZÁG	tavaszi 01.15. ősz 09.15.	tavaszi 01.31. ősz 09.30.	5 kg vetőmag és 200 egész kalász.
NÉMETORSZÁG	tavaszi 01.05. ősz 08.15.	tavaszi 01.20. ősz 09.01.	5 kg vetőmag és 120 tavaszi ill. 170 őszi egész kalász.
SPANYOLORSZÁG	tavaszi 08.15. ősz 08.01.	tavaszi 09.15. ősz 09.01.	5 kg vetőmag és 150 egész kalász.
HOLLANDIA	tavaszi 01.15. ősz 09.15.	tavaszi 02.01. ősz 09.15.	3 kg vetőmag és 200 egész kalász.
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG	tavaszi 11.30. ősz 08.24.	tavaszi 01.08. ősz 09.08.	3 kg vetőmag és 300 egész kalász. Hibridek: 3 kg vetőmag a hibridből, 3 kg vetőmag és 300 egész kalász minden szülővonalhoz

A beadási határidők és vetőmag követelmények a nemzeti kérelmezők számára kerültek megadásra.

Vetőmag minősége: A csírázóképeség, analitikai tisztaság és növényegészség minimális követelményeinek meg kell felelniük a 66/402/EEC sz. EC Irányelvben meghatározott normáknak.

Vetőmag kezelés: A növényi részeket semmilyen kezelésnek (csávázásnak) nem szabad alávetni, kivéve, ha a CPVO és a Vizsgáló Hatóság ezt megengedi vagy előírja. Amennyiben ilyen kezelés történt, a kezeléssel teljes körű információt kell adni.

A minta címkézése:

- Faj
- A CPVO-hoz beadott bejelentés aktaszáma
- A nemesítő referenciája
- A Vizsgáló Hivatal referenciája (ha ismert)
- A bejelentő neve
- A „CPVO kérésére” formula

III - VIZSGÁLATOK ELVÉGZÉSE

1. Referencia gyűjtemény

Egy referencia gyűjteményt kell fenntartani a vizsgálatokban résztvevő fajtajelöltek megkülönböztethetőségének megállapíthatósága céljából. A referencia gyűjtemény mind élő növényi anyagot, mint leíró információt tartalmazhat. Egy fajtát csak akkor tesznek be a referencia gyűjteménybe, ha növényi anyag is rendelkezésre áll technikai vizsgálathoz.

A 2100/94 sz. Tanácsi Rendelet 7. cikke értelmében egy ilyen gyűjtemény alapját a következők képezhetik:

- EU szinten, vagy legalább az EEA egyik tagországában fajtajegyzékbe vett vagy védett fajták;
- más UPOV tagországokban védett fajták;
- bármely más közismert fajta;
- hibridek esetében a hibrid fajták valamennyi közismert komponensét a referencia gyűjtemény részének kell tekinteni.

A referencia gyűjtemény összetétele minden Vizsgáló Hivatalnál az illető Vizsgáló Hivatal földrajzi helyének megfelelő ökológiai viszonyoktól függ.

A referencia gyűjteményeket olyan körülmények között kell őrizni, amelyek az egyes tételek hosszú távú fenntartását biztosítják. A Vizsgáló Hivatal felelőssége, hogy a megromlott vagy felhasznált referencia anyagot pótolja. Pótló anyag csak akkor kerülhet be a referencia gyűjteménybe, ha megfelelő vizsgálatok bizonyítják, hogy azonos a meglévő referencia anyaggal. Ha bármilyen nehézség merül fel a referencia anyag pótlásával kapcsolatban, a Vizsgáló Hivatalnak értesítenie kell a CPVO-t. Amennyiben egy fajtából nem lehet autentikus növényi anyagot eljuttatni a Vizsgáló Hivatalhoz, azt a fajtát ki kell venni a referencia gyűjteményből.

2. A vizsgálandó anyag

A fajtajelölteket közvetlenül összehasonlítják az ugyanannál a Vizsgáló Hivatalnál vizsgált Közösségi fajtajelöltekkel, és a referencia gyűjteményben szereplő megfelelő fajtákkal. Szükség esetén a Vizsgáló Hivatal más jelölteket és fajtákat is bevonhat a vizsgálatba. A Vizsgáló Hivatalok tegyenek erőfeszítéseket annak érdekében, hogy koordinálják munkájukat az árpa DUS vizsgálatában résztvevő más hivatalokkal. Ezért legalább technikai kérdőív cseréje legyen minden fajtajelöltről, és a vizsgálati időszakban a Vizsgáló Hivatalok értesítsék a többieket és a CPVO-t azokról a fajtajelöltekről, amelyeknél a megkülönböztethetőség megállapítása során problémák merülhetnek fel. Egyedi problémák megoldására a Vizsgáló Hivatalok cseréljenek növényi anyagot.

3. A vizsgálandó tulajdonságok

A DUS vizsgálat során vizsgálandó tulajdonságok és a leírások elkészítése a tulajdonságok táblázatában szerepel. Valamennyi tulajdonságot vizsgálni kell, feltéve, hogy egy tulajdonság megfigyelését egy más tulajdonság kifejeződése nem teszi lehetetlenné, vagy ha egy jellemző kifejeződését azok a környezeti tényezők, melyek között a vizsgálatot végzik, akadályozzák. Utóbbi esetben értesíteni

kell a CPVO-t. Ezen kívül egyéb, pl. növény-egészségügyi szabályozások is lehetlenné tehetik egy tulajdonság megfigyelését.

Az elektroforézissel megállapítható tulajdonságok 3. sz. mellékletben felsorolt listáját csak, mint a morfológiai és fiziológiai tulajdonságokban jelentkező különbségek *kiegészítőjét* kell használni.

Az Adminisztrációs Tanács felhatalmazza az Elnököt az 1239/95 sz. Közösségi Rendelet 23. cikke alapján, hogy további tulajdonságokat és kifejeződéseket iktasson be az egyes fajták viszonylatában.

4. Fajták csoportosítása

Az összehasonlítható fajtákat és fajtajelölteket csoportokra kell osztani a megkülönböztethetőség értékelésének megkönnyítése érdekében. A csoportosításra azok a tulajdonságok alkalmasak, amelyek a tapasztalatok alapján egy fajtán belül nem vagy csak egy kicsit szórnak, és amelyek különböző kifejeződési fokozataikban egyenletesen oszlanak meg a gyűjteményen belül. Folyamatos csoportosítás esetén az egyes kifejeződési fokozatok átfedése az egymás melletti csoportok között csökkenti a jelöltek helytelen csoportosításának kockázatát. A csoportosításhoz alkalmazható tulajdonságok a következők (CPVO számozás; G a csoportosítás a tulajdonságok táblázatban):

- a) Alsó levél: levélhüvely szőrözöttsége (2. sz. tulajdonság)
- b) Kalász: sorossága (11. sz. tulajdonság)
- c) Szem: talpserte szőrözet típusa (21. sz. tulajdonság)
- d) Szem: hasi barázda szőrözöttsége (25. sz. tulajdonság)
- e) Életforma (28. sz. tulajdonság)

5. A kísérlet végrehajtása és a termesztési feltételek

A vizsgálatok minimális időtartama két független vegetációs periódus. A vizsgálatokat a normális növényfejlődést biztosító körülmények között kell végrehajtani. A parcellaméretet úgy kell megválasztani, hogy a méréshez és számoláshoz szükséges növények vagy növényi részek kivehetőek legyenek anélkül, hogy ez a vegetációs periódus végéig szükséges megfigyeléseket akadályozná.

A kísérlet végrehajtása a következőképpen történik:

Más előírás hiányában minden kísérlet 2000 növényt tartalmazzon, melyeket két vagy több ismétlésben kell elhelyezni. Az „életforma” jellemző kiértékelését legalább 500 növényen kell elvégezni.

A kalász-utódsorok kísérlete legkevesebb 100 kalászsorból álljon.

Hibridek esetén a kísérletnek tartalmaznia kell a szülővonalakat is. Magán a hibrid fajtán a megfigyeléseket legalább 200 növényen kell elvégezni.

Az egyes növények megkülönböztethetősége kiértékeléséhez valamennyi megfigyelést 20 növényen vagy növényi részen kell elvégezni.

6. Speciális vizsgálatok

A 2100/94 sz. Tanácsi Rendelet 83(3) pontja értelmében a bejelentő vagy a technikai kérdőíven, vagy a vizsgálat során bejelentheti, ha a fajtának van olyan tulajdonsága, ami segítség lehet a megkülönböztethetőség megállapításában. Amennyiben ilyen bejelentés érkezik, és ezt megbízható technikai adatok is alátámasztják, egy speciális vizsgálatot kell elvégezni, feltéve, hogy egy technikailag elfogadható vizsgálati eljárás rendelkezésre áll.

Speciális vizsgálatot végeznek a CPVO Elnökének jóváhagyásával akkor is, ha a megkülönböztethetőség valószínűleg nem mutatható ki a jegyzőkönyvben felsorolt tulajdonságok alapján.

7. Döntési szabályok

a) **Megkülönböztethetőség**

Egy fajtajelölt akkor tekinthető megkülönböztethetőnek, ha megfelel a 2100/94 sz. Tanácsi Rendelet 7. pontja követelményeinek.

Egy hibrid megkülönböztethetőségének meghatározására a szülői vonalak és a keresztezési képlet alapján egy előkísérleti rendszert kell a következő javaslatok szerint végrehajtani:

- (i) a vizsgálati irányelvek alapján a szülői vonalak leírása;
- (ii) a szülői vonalak eredetiségének megállapítása a referenciagyűjtemény-nyel összehasonlítva, a tulajdonságok táblázatban szereplő tulajdonságok alapján, a legjobban hasonlító vonalak kiválasztására;
- (iii) a keresztezési képlet eredetiségének megállapításához összehasonlításuk minden olyan közismert hibridével, amelyek a legjobban hasonló vonalakat tartalmazzák;
- (iv) hasonló képletű fajták esetében a megkülönböztethetőség megállapítása a hibridek között.

Minőségi tulajdonságok:

Azon tulajdonságok esetében, amelyek nem folyamatos kifejeződési fokot mutatnak, két fajta közötti különbség nyilvánvaló, ha a vonatkozó tulajdonságok közül egy vagy több olyan kifejeződéseket mutat, amelyek két különböző fokozatba esnek.

Mennyiségi tulajdonságok:

Azok a tulajdonságok, amelyek folyamatos kifejeződési sort alkotnak az egyik szélső értéktől a másikig, mérhetők vagy különbségük látható.

Szemmel látható tulajdonságok esetén a két fajta közötti különbség akkor elégséges, ha a vonatkozó tulajdonság kifejeződése legalább egy értéknyi kü-

lönbséget mutat, figyelembe véve a fajtákon belül megfigyelhető változékonyságot.

Ha a megkülönböztethetőséget a legkisebb szignifikáns különbség t-próbájával állapítják meg, két fajta között a különbség akkor elégséges, ha ugyanaz az érték 1 %-os szignifikáns szinttel vagy kevesebbel ($p \leq 0,01$) jelentkezik két egymást követő, vagy háromból két vegetációs ciklusban.

Amennyiben a megkülönböztethetőséget több éves kombinált különbség analízissel (COYD) állapítják meg, a két fajta közötti különbség akkor elégséges, ha a vonatkozó tulajdonságok egy 1 %-os szignifikáns szinttel vagy kevesebbel ($p \leq 0,01$) különböznek két vagy három éves teszt során.

Amennyiben az ajánlott szignifikációs szint vagy a statisztikai módszerek nem megfelelőek, az alkalmazott módszert pontosan meg kell határozni.

b) **Egyöntetűség**

Az egyöntetűség megállapítása vizuális becsléssel és az eltérő növények meghatározásával történik.

100-as mintánál az egyes kalászsorok, növények vagy növényi részek tulajdonságai egyöntetűségének megállapításánál az eltérő kalászsorok, növények vagy növényi részek száma nem lehet több 3-nál 100-ból (1 %-os populációs-állandó ≥ 95 %-os valószínűségi szintnél). Azokat a tulajdonságokat, amelyeket 100 növényi mintán kell megfigyelni, a tulajdonságok táblázatában „A” betű jelöli. Ezekhez az „A”-val jelölt tulajdonságokhoz az egyöntetűség meghatározása két lépésben történik. Az első lépésben 20 növény vagy növényi rész kerül megfigyelésre. Amennyiben nincsenek eltérő növények, a fajtát egyöntetűnek nyilvánítjuk. Ha több mint 3 eltérő növény található, a fajta nem egyöntetű. Amennyiben 1 és 3 között van az eltérő növények száma, további 80 növényt vagy növényi részt kell megvizsgálni.

2000-es mintánál az eltérő növények vagy növényi részek száma nem lehet több 5-nél a 2000-ből (0,1 %-os populációs-állandó ≥ 95 %-os valószínűségi szintnél). Azokat a tulajdonságokat, amelyeket 2000 növényi mintán kell megfigyelni, a tulajdonságok táblázatában „B” betű jelöli.

Az enzim elektroforézises vizsgálattal kapcsolatban a Hivatal az aktuális UPOV szemléletét követi, a 3. sz. Melléklet I. része szerint. Amennyiben enzim elektroforézis vizsgálatra kerül sor megkülönböztethetőség megállapítására, ugyanazt a populációs állandót és valószínűségi szintet kell alkalmazni, mint a többi tulajdonsághoz. A munka rövidítéséhez szekvenciális analízis végezhető.

Ha az elektroforézises tulajdonságok az egyöntetűség hiányát jelzik, ezt nem kell figyelembe venni a megkülönböztethetőség értékelésénél.

c) **Állandóság**

Egy fajtajelölt akkor tekinthető megfelelő mértékben állandónak, ha nincs olyan bizonyíték, ami arra utalna, hogy nem homogén.

Bármely kísérletben szereplő később benyújtott vetőmag minták esetén a tulajdonságoknak ugyanolyan kifejeződést kell mutatniuk, mint az eredetileg beküldött minták kísérleteiben.

IV - AZ EREDMÉNYEK BEJELENTÉSE

Minden vizsgálati év után az eredményeket összesítik és jelentik a CPVO-nak az UPOV modell szerinti időközi jelentés formájában, melyben minden problémát fel kell tüntetni megkülönböztethetőség, homogenitás és állandóság címszavak alatt. A fajtajelöltek két vegetációs periódus alatt teljesíthetik a DUS követelményeket, de néhány esetben három vegetációs periódusra is szükség lehet. Ha a vizsgálatok elkészültek, az eredményeket a Vizsgáló Hivatalnak meg kell küldenie a CPVO részére az UPOV modell szerinti végső jelentés formájában.

Amennyiben a fajtajelölt megfelel a DUS követelményeknek, a végső jelentéshez egy fajtaleírást csatolnak az UPOV által javasolt formában. Amennyiben nem, meg kell adni, hogy ez miért hiányzik, és a vizsgálati eredmények összegzését a végső jelentésben kell szerepeltetni.

Az időközi és végső jelentéseket a CPVO és a Vizsgáló Hivatal között egyeztetett határidőre kell a CPVO-nak megküldeni.

Az időközi és végső jelentéseket a Vizsgáló Hivatal felelős munkatársának kell aláírnia, és kifejezetten meg kell erősítenie a CPVO kizárólagos rendelkezési jogát.

V - KAPCSOLAT A BEJELENTŐVEL

Amennyiben a vizsgálat közben probléma merülne fel, értesíteni kell a CPVO-t, úgy hogy az információ továbbítható legyen a bejelentőnek. Előzetes állandó megállapodás alapján a bejelentőt közvetlenül is tájékoztatni lehet ugyanakkor, mikor a CPVO-t, különösen akkor, ha ajánlatos a kísérlet megtekintése.

**VI - TULAJDONSÁGTÁBLÁZAT A DUS VIZSGÁLATHOZ ÉS A
FAJTALEÍRÁSHOZ**

CPVO szám	UPOV szám	Tulajdonság	Stádium ¹	Kifejeződési fokozat	Példafajták		Kód
					ősz	tavaszi	
1. (+) ³	1.	Növény: növekedési típusa	25-29 B; VG	felálló	-	-	1
				félíg felálló	Marinka	Klaxon	3
				átmeneti	Plaisant	Alexis	5
				félíg elterülő	Pastoral	Digger	7
				elterülő	Celtic	Grit	9
2. G	2.	Alsó levél: levélhüvely szőrözöttsége	25-29 A; VG	hiányzik	Marylin	Alexis	1
				jelen van	Pastoral	Ceres	9
3.		Zászlólevél: a fülecske antociános színeződésének erőssége	45-49 B; VG	hiányzik v. nagyon gyenge	Noveta	-	1
				gyenge	Reinette	Auto	3
				közepes	Catania	Atem	5
				erős	Barberouss e	Prisma	7
				nagyon erős	Meusine	-	9
4. (+)	5.	Növény: visszahajló zászlólevelű növények előfordulása	47-51 B; VG	hiányzik v. nagyon kicsi	-	Icare	1
				kicsi	Rebelle	Atem	3
				közepes	Pastoral	Alexis	5
				nagy	Krimhild	Grit	7
				igen nagy	-	-	9
5.	6.	Zászlólevél: levélhüvely viaszossága	50-60 B; VG	hiányzik v. nagyon gyenge	-	-	1
				gyenge	-	-	3
				közepes	Brunhild	Marielle	5
				erős	Marylin	Alexis	7
				nagyon erős	Sereia	Pompadour	9
6.	7.	Kalászolás ideje: (első kalászká megjelenése a kalászkák 50 %-ánál)	50-52 B; VG	nagyon korai	Sereia	-	1
				korai	Barberouss e	Sewa	3
				közepes	Venus	Alexis	5
				késői	Borwina	Canut	7
				nagyon késői	Brunhild	-	9
7.		Szálkák: az antociános színeződés erőssége	60-65 B; VG	hiányzik v. nagyon gyenge	Monika	-	1
				gyenge	Rebelle	Berénice	3
				közepes	Fedora	Alexis	5
				erős	Susi	Atem	7
				nagyon erős	Frolic	Beate	9
8.	10.	Kalász: viaszossága	65-75 B; VG	hiányzik v. nagyon gyenge	Caline	Auto	1
				gyenge	Brunhild	Grit	3
				közepes	Clarine	Alexis	5
				erős	Puffin	Volga	7
				nagyon erős	Sereia	Mette	9

- ¹ Az optimális fejlettségi állapotot, valamint a vizsgálati módszert minden egyes tulajdonság után szám és betűkód jelzi. A kódok jelentését az 1. melléklet "magyarázatok és vizsgálati módszerek" tartalmazza.
- ³ Magyarázatot lást az 1. mellékletben.

CPVO szám	UPOV szám	Tulajdonság	Stádium ¹	Kifejeződési fokozat	Példafajták		Kód
					őszi	tavaszi	
9. (+)	11.	Kalász: állása	70 B; VG	felálló	Sigra	Volga	1
				félig felálló	Jana	Digger	3
				vízszintes	Jaidor	Nomad	5
				félig lehajló	Melusine	Sissi	7
				lehajló	-	-	9
10.	12.	Növény: magassága (szár és kalász szá- lák nélkül)	80-92 B; MG	nagyon rövid	Fedora	Meltan	1
				rövid	Pastoral	Triumph	3
				közepes	Rebelle	Omega	5
				hosszú	Frances	Ida	7
				nagyon hosszú	-	Aura	9
11. G	13.	Kalász: sorossága	80-92 B; VG	kétsoros	Pastoral	Aramir	1
				többsoros	Rebelle	Dobla	2
12. (+)	14.	Kalász: alakja	80-92 B; VG	trapéz	Intro	Prisma	3
				párhuzamos	Rebelle	Nomad	5
				orsó	Criter	Pamela	7
13.	15.	Kalász: tömörsége	80-92 B; VG	nagyon laza	-	-	1
				laza	Express	Teo	3
				közepes	Susi	Alexis	5
				tömött	Catinka	Pompadeu r	7
				nagyon tömött	Criter	Dobla	9
14.	16	Kalász: hossza (szál- ka nélkül)	80-92 B; MS	nagyon rövid	-	-	1
				rövid	Krimhild	Nancy	3
				közepes	Barberouss e	Alexis	5
				hosszú	Pastoral	Nomad	7
				nagyon hosszú	-	-	9
15. (+)	17.	Szálka: hossza (ka- lász- hoz viszonyítva)	80-92 B; MS	rövid	Puffin	Menuet	3
				közepes	Fiction	Nomad	5
				hosszú	Jana	Troubadou r	7
16.	18.	Kalászorsó: legalsó orsótag hossza	92 A; MS	rövid	Barberouss e	Triumph	3
				közepes	Marinka	Volga	5
				hosszú	Jaidor	Michka	7
17. (+)	19.	Kalászorsó: legalsó orsótag görbülete	92 VS	hiányzik v. nagyon gyenge	Sigra	Prisma	1
				gyenge	Barberouss e	Alexis	3
				közepes	Pastoral	Aramir	5
				erős	Giga	Berenice	7
				nagyon erős	-	Cameo	9
18.		Kalász: steril kalász- kák kifejlettsége	92 A; VG	hiányzik v. gyengén fejlett	Barcelona	Baroness	1
				teljesen kifejlett	Madou	Alexis	2
19. (+)	20.	Steril kalászkák: állá- sa (kalász közép- ső harma- dában)	92 A; VG	párhuzamos	Isolde	-	1
				párhuzamostól a gyenge	Regina	Chariot	2
				V-formáig V-forma	Madou	Alexis	3

CPVO szám	UPOV szám	Tulajdonság	Stádium ¹	Kifejeződési fokozat	Példafajták		Kód
					őszi	tavaszi	
20. (+)	21.	Középső kalászká: kalászkapelyva és a szálka hosszának viszo- nya a szemhez	92 A; VG	rövidebb egyenlő hosszabb	Alpha	Ceres	1
					Rebelle	Alexis	2
					Manitou	Steffi	3
21. (+) G	22.	Szem: talpserte szőr- zet típusa	80-92 A; VG	rövid	Barbarouss e	Atem	1
				hosszú	Pastoral	Alexis	2
22.	23.	Szem: pelyva	92 A; VG	hiányzik jelen van	Rondo Marinka	Taiga Alexis	1 9
23.	24.	Szem: fedőpelyva erecske antociános szí- neződése	80-85 B; VG	hiányzik v. nagyon gyenge	Express	Troubadou r	1
				gyenge	Rebelle	Prisma	3
				közepes	Baraka	Lenka	5
				erős	Susi	Teo	7
				nagyon erős	-	-	9
24. (+)	25.	Szem: fedőpelyva erecske fogazottsága	92 A; VG	hiányzik v. nagyon gyenge	Sonja	Alexis	1
				gyenge	Colombo	Nomad	3
				közepes	Venus	Perun	5
				erős	Barberouss e	Volga	7
				nagyon erős	Noveta	-	9
25. (+) G	26.	Szem: hasi barázda szőrözöttsége	92 A; VG	hiányzik jelen van	Pastoral Plaisant	Alexis Cheri	1 9
26. (+)	27.	Szem: szemsüveg elhelyezkedése	92 A; VG	frontális	Reinette	Prisma	1
				oldalsó	Rebelle	Nomad	2
27. (+)	28.	Csupasz szem: aleuron- réteg színe	85-87 A; VG	fehés	Express	Alexis	1
				gyengén színes	Angora	-	2
				erősen színes	Pastoral	-	3
28. (+) G	29.	Életforma	B; VG	őszi	Target	-	1
				átmeneti	Novetta	-	2
				tavaszi	-	Alexis	3

MELLÉKLETEK

I.	1. MELLÉKLET	
	Magyarázatok és módszerek	13
	Decimális kódok a gabonafélék növekedési stádiumaihoz	20
II.	2. MELLÉKLET	
	Elektroforézis	24
III.	3. MELLÉKLET	
	Technikai kérdőív	39

1. MELLÉKLET MAGYARÁZATOK ÉS MÓDSZEREK

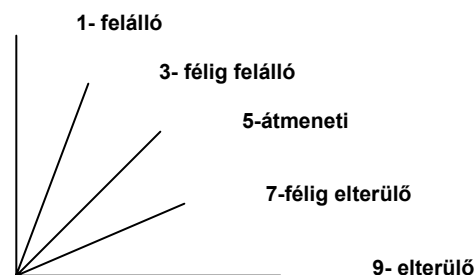
A tulajdonságok vizsgálati módszere

A megkülönböztethetőségi és egyöntetűségi vizsgálatok módszereit betűk jelzik.

A	Egyöntetűségi vizsgálatok során a megfigyeléshez 100 darabos növényminta szükséges.
B	Egyöntetűségi vizsgálatok során a megfigyeléshez 2000 darabos növényminta szükséges.
MG	Megkülönböztethetőségi vizsgálatok során növények, ill. növényi részek csoportjának mérése.
MS	Megkülönböztethetőségi vizsgálatok során egyedi növény, ill. növényi rész mérése.
VG	Megkülönböztethetőségi vizsgálatok során növények, ill. növényi részek csoportjának egyszeri megfigyelése

1. Tulajdonság

Növény: növekedési típusa

A növekedési típust vizuálisan kell becsülni a levelek és a hajtások állása alapján. A külső leveleknek és hajtásoknak a képzeletbeli középső tengellyel bezárt szögét kell felhasználni.

4. Tulajdonság

Növény: a visszahajló zászlólevelű növények előfordulása

- 1..... Minden zászlólevel egyenesen áll
- 3..... Kb. a növények 1/4-énél a zászlólevel lehajlik
- 5..... Kb. a növények 1/2-énél a zászlólevel lehajlik
- 7..... Kb. a növények 3/4-énél a zászlólevel lehajlik
- 9..... Minden zászlólevel lehajlik

9. Tulajdonság

Kalász: állása

1.
felálló

3.
félig felálló

5.
vízszintes

7.
félig lehajló

9.
lehajló

12. Tulajdonság

Kalász: alakja

3.
trapéz

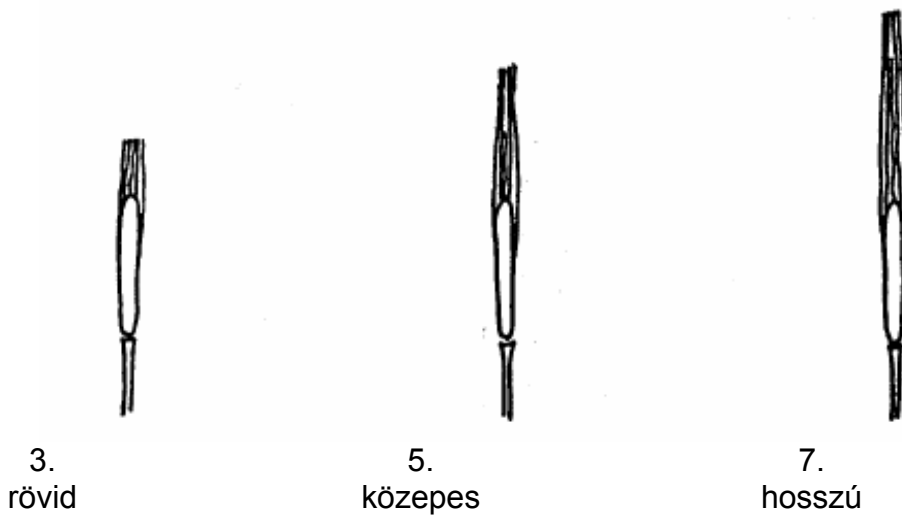
5.
párhuzamos

7.
orsó

15. Tulajdonság

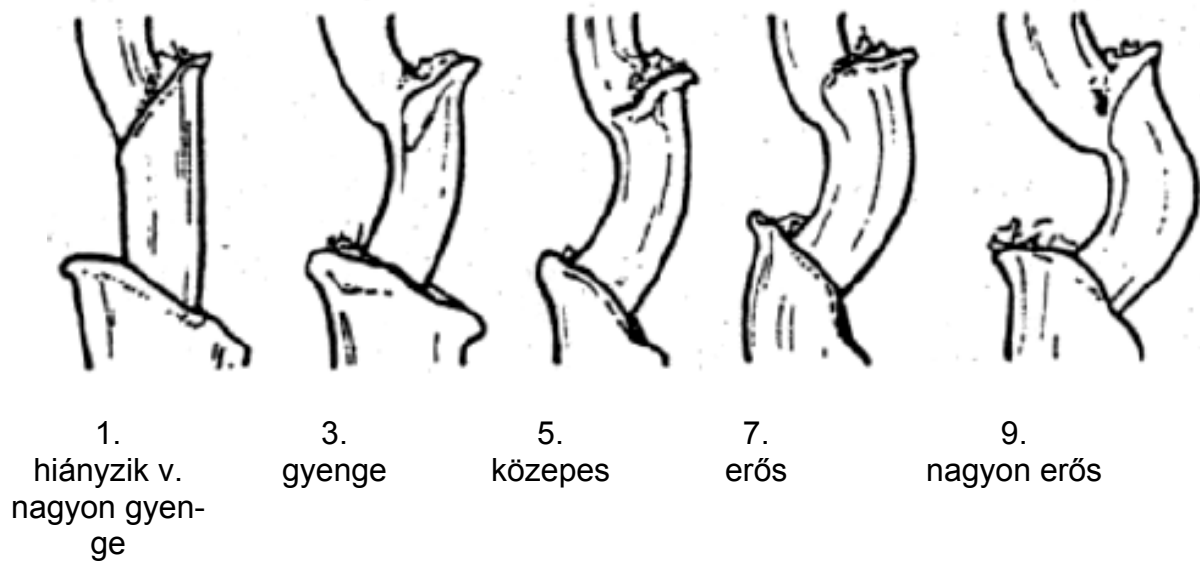
Szálka: hossza (kalászhoz viszonyítva)

A közepes kifejlődése azt jelenti, hogy a szálka hosszúsága egyenlő a kalászéval.

17. Tulajdonság

Kalászorsó: legalsó orsótag görbülete

19. Tulajdonság

Steril kalászkák: állása (kalász középső harmadában)

1.
párhuzamos

3.
párhuzamostól gyenge
V-formáig

5.
V-forma

20. Tulajdonság

Középső kalászka: kalászkapelyva és a szálka hosszának viszonya a szemhez

1.
rövidebb

2.
egyenlő

3.
hosszabb

21. Tulajdonság

Szem: talpserte szőrzet típusa

1.
rövid

2.
hosszú

24. Tulajdonság

Szem: fedőpelyva erecske fogazottsága

1.
hiányzik v.nagyon gyenge

3.
gyenge

5.
közepes
25. Tulajdonság

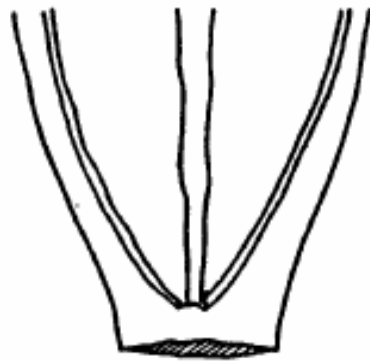

7.
erős

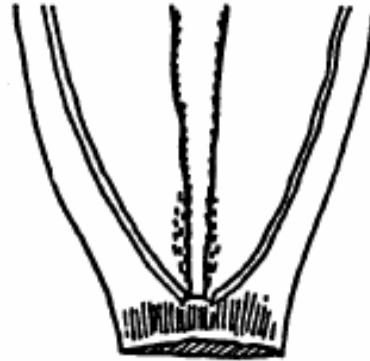

9.
nagyon erős

Szem: hasi szőrözöttsége

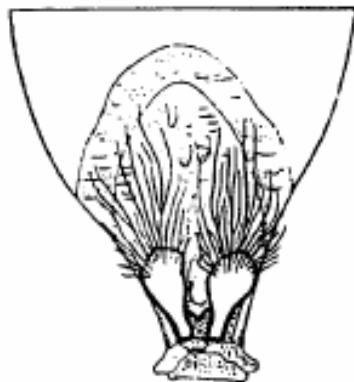
1.
hiányzik

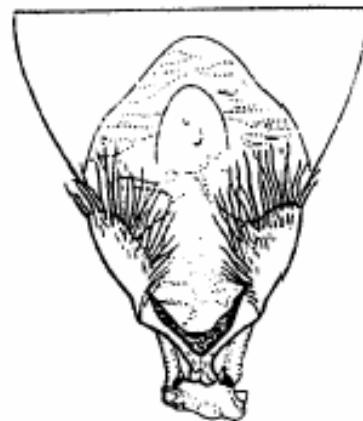
9.
jelen van

26. Tulajdonság

Szem: szemsüveg elhelyezkedése

1.
frontális

2.
oldalsó

28. Tulajdonság

Csupasz szem: aleuronréteg színe

Az aleuron réteg színét vizuálisan kell megállapítani, azután, hogy a szemeket 12 órára vízbe tettük. Ha szükséges, nagyító használható.

29. Tulajdonság

Életforma

Az életformát egy vagy néhány tavasszal vetett parcellán kell megállapítani. A parcellák közé minden esetben példafajtákat kell vetni. Amikor a példafajták az alábbi leírásnak

megfelelően viselkednek, a tanulmányozott fajtákat le lehet írni. Abban az időpontban, amikor a legkésőbbi tavaszi fajta beérett (Eucarpia decimalis kódjának 91/92 stádiuma), az illető fajta által elért növekedési stádiumot kell becsülni. A kifejeződési fokozatok a következőképpen határozhatók meg:

Őszi típus.....a növények legfeljebb az Eucarpia decimális kód 45. stádiumát (zászlólevélhüvely megduzzadt) érték el.

Átmeneti típus.....a növények túljutottak az Eucarpia decimális kód 45. stádiumán -és szabályként túljutottak a 75. stádiumon- és legfeljebb a 90-es stádiumot érték el.

Tavaszi típus.....a növények túljutottak az Eucarpia decimális kód 90. stádiumán.

DECIMÁLIS KÓDOK A GABONAFÉLÉK NÖVEKEDÉSI STÁDIUMAIHOZ³

Decimális kód	Általános leírás	Feekes skála	Kiegészítő megjegyzések búza, árpa, rozs, zab és rizs számára
	<u>Csírázás</u>		
00	Száraz szem		
01	Duzzadás kezdete		
02	-		
03	Teljes duzzadás		
04	-		
05	Gyökér megjelenése		
06	-		
07	Koleoptil megjelenése		
08	-		
09	Valódi levél a koleoptil csúcsán		
	<u>A növény növekedése</u>		
10	A koleoptilt áthatoló első levél	}	2. levél látható (1 cm)
11	1. levél megjelent (1)		
12	2. levél megjelent	}	Levéllemezek 50 %-ban kifejlődtek
13	3. levél megjelent		
14	4. levél megjelent		
15	5. levél megjelent		
16	6. levél megjelent		
17	7. levél megjelent		
18	8. levél megjelent		
19	9. levél megjelent		
	<u>Bokrosodás</u>		
20	Főhajtás egymagában	}	Ez a rész a többi rész azonos kóddal ellátott táblázatának kiegészítő magyarázó jegyzetétül szolgál.
21	Főhajtás és 1 bokorhajtás		
22	Főhajtás és 2 bokorhajtás	2	
23	Főhajtás és 3 bokorhajtás		
24	Főhajtás és 4 bokorhajtás	}	
25	Főhajtás és 5 bokorhajtás		
26	Főhajtás és 6 bokorhajtás		
27	Főhajtás és 7 bokorhajtás		
28	Főhajtás és 8 bokorhajtás		
29	Főhajtás és 9 vagy több bokorhajtás		

³ EUCARPIA Évkönyv N° 7, 1974, 49-52 p. nyomány készült, a szerzők szíves hozzájárulásával. Bővebb részlet céljából lásd: J. C. Zadoks, T. T. Chang és C. F. Konzak. A francia fordítást R. Cassini és R. Marie készítették. A német fordítást A. O. Klomp és I. Volk készítették.

Decimális kód	Általános leírás	Feekes skála	Kiegészítő megjegyzések búza, árpa, rozs, zab és rizs számára	
	<u>A szár hosszanti növekedése (Szárhajítás)</u>			
30	(A föld feletti rész kiegyenesedése.) Szárbaszökés (2)	4-5	A rizsnél: eltolódott vegetatív fázis	
31	1. bokrosodási csomó megjelenése	6 7	Egyetlen stádium	
32	1. bokrosodási csomó megjelenése			
33	1. bokrosodási csomó megjelenése			
34	1. bokrosodási csomó megjelenése			
35	1. bokrosodási csomó megjelenése			
36	1. bokrosodási csomó megjelenése	8	Bokrosodási csomók (nóduszok) megjelenése	
37	A zászlós levél látható			
38	-			
39	A zászlós levél nyelvecskéje éppen látható		Rizsnél: ellentett fülecske stádium	
	<u>Duzzadás</u>			
40	-			
41	Az utolsó levél (zászlós levél) hüvelyének tágulása		A virágzat enyhén növekedése - duzzadás kezdete	
42	-			
43	Duzzadás alig látható	}	50 %-os duzzadás	
44	-			
45	Duzzadás (kalász hasban)	}	Duzzadás vége	
46	-			
47	A zászlóslevél levélhüvelyének megnyílása	}	Kizárólag a szálkás formánál	
48	-			
49	Az első szálkák láthatók	}	10.1	
	<u>Kalászolása</u>			
50	} A virágzat első kalászkája alig látható	}	N	10.2 N = kiegyenlítetlen fejlődés S = kiegyenlített fejlődés
51				
52	} A virágzat 1/4 kint van	}	N	
53				
54	} A virágzat 1/2 kint van	}	N	
55				
56	} A virágzat 3/4 kint van	}	N	
57				
58	} A virágzat teljesen kint van	}	N	
59				
	<u>Virágzás</u>			
60	} Virágzás kezdete	}	N	10.51 Árpánál nehezen megfigyelhető Rizs: ált. a kalászolást közvetlenül követi
61				
62	} -	}		
63				
64	} 50 %-os virágzás	}	N	
65				
66	} -	}		
67				
68	} Teljes virágzás	}	N	
69				

Decimális kód	Általános leírás	Feekes skála	Kiegészítő megjegyzések búza, árpa, rozs, zab és rizs számára
	<u>Teljes állapot</u>		
70	-		
71	A szemtermés érésének folyékony állapota	10.54	
72	-		
73	Teljes állapot kezdete	11.1	A folyékony magbelső keményedése állapítható meg, amikor a szemtermést szétmorzsolják az ujjak között.
74	-		
75	Teljes állapot közepe		
76	-		
77	Teljes állapot vége		
78	-		
79	-		
	<u>Viasz állapot</u>		
80	-		
81	-		
82	-		
83	Viasz állapot kezdete	11.2	Köröm próba nem lehetséges
84	-		
85	Puha viasz állapot		
86	-		
87	Kemény viasz állapot		Körömpróba lehetséges a vi-rágzat elveszíti klorofiltartalmát
88	-		
89	-		
	<u>Érés</u>		
90	-		
91	A szemtermés kemény (nehéz körömmel átvágni) (3)	11.3	Rizs: csúcsi kalászkák érettek
92	A szemtermés kemény (többé nem lehet körömmel behasítani) (4)	11.4	Rizs: a kalászkák több mint 50 %-a beérett
93	Szemtermés csépelhető		Rizs: a kalászkák több mint 90 %-a beérett
94	Túlérés, a szalma elszáradt és földre hajlik		
95	Vetőmag dormencia állapotban		
96	50 %-ban csírázó vetőmag		
97	Teljes csírázási értékű vetőmag		
98	Másodlagos indukált dormencia		
99	Másodlagos kelési dormencia		
	<u>Kipalántázás és újraelés (kizárólag rizsnél)</u>		
T ₁	Palánták kiszedése		
T ₂	-		
T ₃	Legyökerezése		
T ₄	-		
T ₅	-		
T ₆	-		
T ₇	A palánták megeredése		
T ₈	-		
T ₉	A vegetatív növekedés újraindulása		

Megjegyzés a gabonafélék fejlődési fázisai decimális kódjainak táblázatához

- (1) A növények tenyészházi rozsdafertőzésének stádiuma.
- (2) Kizárólag azon gabonaféléknél, amelyek morfológiai megjelenése az elterülő vagy félig elterülő a korai stádiumban.
- (3) Érettség a kévekötő-aratógéppel történő betakarításhoz (kb. 16 % víztartalom).
- (4) Érettség aratva-csépeléshez (16 %-nál kisebb víztartalom).
- (5) Optimális aratási időpont.

2. MELLÉKLET

ELEKTROFORÉZIS

Újabb hasznos magyarázat

<u>TARTALOMJEGYZÉK</u>	<u>OLDAL</u>
1. rész Bevezetés	25
2. rész Elektroforézis alkalmazásával kapott tulajdonságok	26
3. rész Alkalmazott módszerek leírása	28

1. rész

Bevezetés

A következő melléklet az elektroforézis felhasználásával kapott tulajdonságok listáját, valamint az alkalmazandó módszerek leírását tartalmazza. Az UPOV úgy határozott, hogy ezeket a tulajdonságokat a vizsgálati irányelvekhez mellékletként adja meg - ezzel a tulajdonságok külön kategóriáját képezve - mivel az UPOV tagállamok többségének az a véleménye, hogy a megkülönböztethetőség nem alapulhat egyedül egy, az elektroforézis segítségével megadott tulajdonság különbözőségén. Ilyen tulajdonságok csak más morfológiai vagy fiziológiai tulajdonságok kiegészítéseként használhatók fel. Az UPOV ezeket a tulajdonságokat hasznosnak tekinti, azonban a megkülönböztethetőség megállapításához önmagában nem tartja elegendőnek. Rutinszerűen a módszert nem kötelező alkalmazni, a fajtajelölt bejelentőjének egyetértésével vagy javaslatára azonban elvégezhető.

A hordeinek vizsgálatára a nátrium-laurilszulfát jelenlétében végzett poliakrilamid gélelektroforézist (SDS-PAGE) ajánlják. A hordeineket három (Hor-1, Hor-2 és Hor-3) - az 5-ös kromoszóma rövid (Hor-1 és Hor-2) illetve hosszú (Hor-3) karján elhelyezkedő - lókuszkódolja. Minden lókuszon több allél fordulhat elő, a hordeinek vizsgálata az alléloknak - a gélen jól definiálható sávokként illetve sávmintázatként megjelenő - proteinekből történő felismerésén alapszik.

A lókuszkódok elektroforetikusán jól elkülöníthető fehérjék különböző csoportját kódolják, melyek emelkedő mobilitás sorrendjében B-, C- és D-hordein néven ismeretesek. Az allélok minden lókuszon betűvel vagy számmal, vagy ezek kombinációjával jelölhetők. Az egyes sávok relatív mobilitása szintén meghatározható.

Ha csak a C- (Hor-1) és B- (Hor-2) fontosak, az ISTA szerinti savas-PAGE szabvány módszer használható.

2. rész

Az elektroforézis alkalmazásával kapott tulajdonságok

Tulajdonság		Előforduló sávok ⁵	Példa-fajták	Allél azonosító száma
Sorszám	Megnevezése			
30. (+)	D-hordein összetétel: Hor-3 lókuszon megje-lenő allélok	34	Atem	1
		33	Natalie	2
		35	Franka	3
		32.5	Iris	4
		32	Princesse	5
31. (+)	C-hordein összetétel: Hor-1 lókuszon megje-lenő allélok	62+65+68	Atem	1
		62+65+66+68	Regatta	2
		65+68	Pirate	3
		66.5+71	Athos	4
		61.5+66.5+71	Norka	5
		65	Birka	6
		60+67.5+68.5	Pamela	7
		61+65+68+73	Igri	8
		69+72	Goelette	9
		64+66.5	Catinka	10
		67+71	Ombelle	11
		65+68+69+70	Albacete	12
		61.5+68+71	Borwina	13
		65+67.5	Kendo	14
		65.5+70.5	Delita	15
66+70.5	Noveta	16		

⁵ Minden egyes tulajdonság értékeléséhez a kifejeződés optimális állapota egy számmal van jelölve a második oszlopban. Minden egyes számmal jelölt kifejeződési stádium leírása a 2. mellékletben található.

Tulajdonság		Előforduló sávok ⁴	Példa-fajták	Allél azonosító száma
Sorszám	Megnevezése			
32. (+)	B-hordein összetétel Hor-2 lókuszon megje-lenő allélok	79+86+88+100	Atem	1
		79+88+91+95+97+101	Aramir	2
		79+91+92+95+97+101	Valerie	3
		75+82+87+91+97	Carina	4
		79+86+88+97+101	Piroline	5
		78+84+95+101	Catinka	6
		79+90+91+94+100	Regatta	7
		98+86+91+95+100	Igri	8
		79+82+88+91+92+101	Grit	9
		76+79+86+88+100	Birka	10
		79+86+89+92+95+101	Sigma	11
		79+95+101	Midas	12
		78+89+92+101	Criter	13
		75+78+79+81+89+101	Ditta	14
		75+78+79+81+83+86+88+94+95+100	Caresse	15
		81+84+88+90+101	Reseda	16
		75+78+79+81+83+86	Baronesse	17
		82+88+100	Albacete	18
		81+100	Digger	19
		75+79+83+89+91	Camargue	20
		79+91+92	e	22
		75+79+91+92+95+97+101	Libelle	23
		75+79+90+94+99	Triton	24
		79+(83-85)+(89-91)+(94-96)+102	Hiberna	25
			Jerka	

3. rész

Alkalmazott módszerek leírása

Hordein összetétel: a Hor-3 (30), Hor-1 (31) és Hor-2 (32) lókuszokon előforduló allélok SDS-PAGE módszer Hordeum vulgare hordeinjeinek vizsgálatára

1. Készülékek

Bármely -a gél állandó hőmérsékletét biztosító- vertikális elektroforézis készülék használható. Ajánlott az 1.5 mm-nél kisebb gélvastagság. A felhasznált tápegység mind az állandó áramerősség, mind az állandó feszültség biztosítására alkalmas legyen.

2. Vegyszerek

A felhasznált vegyszerek legalább analitikai tisztaságúak legyenek.

Akrilamid (elektroforézis céljára)
N, N' - Metilén - bisz - akrilamid (elektroforézis céljára) (BIS)
Trisz - (hidroximetil) - amino - metán (TRIS)
Nátrium - lauril - szulfát (SDS)
Ammónium - peroxi - diszulfát (APS)
2 - Merkaptó - etanol
N,N,N',N' - Tetrametil - etilén - diamin (TEMED)
Triklór - ecetsav (TCA)
Sósav (HCl)
Ecetsav
Glicin
n - Butanol
Pyronin G
Glicerin (d=1.256)
Metanol
Dimetil -formamid (DMF)
Coomassie Brilliant Blue R-250 (CBB R - 250)
Coomassie Brilliant Blue G-250 (CBB G - 250)

3. Oldatok

3.1. Extrakciós oldat

Törzsoldat:

6,25 ml gyűjtőgél - puffer
12,05 ml desztillált víz
2 g SDS
10 mg pyronin G
10 ml glicerin
Az oldat 4°C - on két hónapig tárolható.

Az extrakciós oldatot közvetlenül felhasználás előtt készítjük:

28,33 ml törzsoldatot, 7,91 ml 2 - merkaptó - etanolt és 15 ml DMF -ot desztillált vízzel 100 ml - re töltünk. Az oldatot közvetlenül felhasználás előtt készítjük, nem tárolható.

3.2. Elektródpuffer

Törzsoldat:

141,1 g glicin

30,0 g TRIS

10,0 g SDS

desztillált vízben oldva, és desztillált vízzel 1 l-re töltve

Közvetlenül felhasználás előtt a törzsoldatot desztillált vízzel 1:10 arányban hígítjuk.

A törzsoldatot szobahőmérsékleten 2 hónapig tárolhatjuk. A hígított puffert 1 hétnél tovább ne tároljuk. A puffer pH-ja 8.3 legyen.

3.3. Gélkészítéshez szükséges oldatok

3.3.1. Elválasztógél - puffer törzsoldat (1M TRIS HCl, pH 8.8)

121,14 g TRIS-t desztillált vízben oldunk és kb. 20 ml HCl (d=1,19) hozzáadunk. Desztillált vízzel 1 l-re feltöltjük. A puffer 4 °C-on két hónapig tárolható.

3.3.2. Gyűjtőgél - puffer törzsoldat (1M TRIS HCl, pH 6.8)

121,14 g TRIS-t desztillált vízben oldunk és kb. 78 ml HCl (d=1,19) hozzáadunk. Desztillált vízzel 1 l-re feltöltjük. A puffer 4 °C-on két hónapig tárolható.

3.3.3. 10 %-os (w/v) SDS - oldat

10 g SDS-t desztillált vízben oldunk, és desztillált vízzel 100 ml-re töltjük. Az oldat 4 °C-on két hónapig tárolható. Felhasználás előtt az esetleg kivált SDS-t óvatos melegítéssel és keveréssel ismét oldatba visszük.

3.3.4. 10 %-os (w/v) APS - oldat

1 g APS-t desztillált vízben oldunk, és desztillált vízzel 10 ml-re töltjük. Az oldatot közvetlenül felhasználás előtt kell készíteni.

3.3.5. Akrilamid - törzsoldat

51,98 g akrilamidot desztillált vízben oldunk, és desztillált vízzel 100 ml-re töltünk.

3.3.6. Bisz - akrilamid - törzsoldat

0,3185 g BIS -t desztillált vízben oldunk, és desztillált vízzel 130 ml-re töltünk.

3.4. Festőoldat

3.4.1. 0,25 g CBB G -250 és 0,75 g CBB R - 250 desztillált vízben oldva, és desztillált vízzel 100 ml - re töltve.

3.4.2. 55 g TCA, 65 ml ecetsav, 180 ml metanol és 25 ml 3.4.1. oldat desztillált vízzel 1 l - re töltve.

4. Eljárás

4.1. Fehérje extrakció

A szemeket egyenként összetörjük, lezárható polipropilén csövekben (3 ml-es Eppendorf csövekben) az extrakciós oldattal (3.1.) szuszpendáljuk. A szem/extrakciós oldat arány 50 mg/0,75 ml. A mintákat szobahőmérsékleten 2 óráig extraháljuk, közben a szuszpenziót Vortex mixerrel többször összerázzuk, majd 10 percig forrásban lévő vízfürdőbe tesszük. Ezután a mintákat lehűtjük, és 18000 g mellett 5 percig centrifugáljuk.

A felvitt minta mennyisége a gélvastagságtól és a mintahelyek nagyságától függ (általában 15-25 µl).

4.2. Gélkészítés

A tiszta és száraz gélkazettákat a kiképzésnek megfelelően összeszereljük. Amennyiben a kazetták összeszereléséhez ragasztóanyagot használunk, tanácsos a kazettákat legalább egy nappal a felhasználás előtt összeszerelni, hogy a ragasztóanyag "öregedjen", és jobban ragadjon.

4.2.1. Elválasztógél (10 % akrilamid, pH 8.8)

Két 180 x 160 x 1,5 mm méretű gél készítéséhez szükséges oldat:

- 20 ml akrilamid - törzsoldat (3.3.5.)
- 26 ml bisz - akrilamid - törzsoldat (3.3.6.)
- 30 ml elválasztógél - puffer törzsoldat (3.3.1.)

Az oldat hőmérséklete 4 °C legyen. Az elegyet 100 ml-es szívópalackban 10 percig gázmentesítjük.

Ezután a következőket adjuk hozzá:

- 2 ml APS (3.3.4.)
- 0.8 ml SDS (3.3.3.)
- 40 µl TEMED (az eredeti üvegből használjuk)

A géloldatot óvatosan öntsük a kazettába, kerülve a buborékképződést. Hagyjuk a kazetták szobahőmérsékleten amíg a gél polimerizálódik. A gélkazettát ne töltsük teljesen tele, hagyjunk helyet (3-4 cm) a gyűjtőgélnek. A gél felszínére óvatosan egy csepp n-butanolt (vagy desztillált vizet) viszünk. A polimerizáció befejeztével (kb. 30 perc) a gélfelszínt desztillált vízzel gondosan átöblítjük, és szűrőpapírral szárítjuk.

4.2.3. Gyűjtőgél (3,5 % akrilamid, pH 8.8)

50 ml-es szívópalackban a következő oldatot készítjük el:

- 1.35 ml akrilamid - törzsoldat (3.3.5.)
- 3.17 ml bisz - akrilamid - törzsoldat (3.3.6.)
- 2.50 ml gyűjtőgél - puffer (3.3.2.)
- 12.30 ml desztillált víz

Buborékmentesítés után hozzáadunk:

- 0.875 ml APS (3.3.4.)
- 0.233 ml SDS (3.3.3.)
- 17.5 µl TEMED (az eredeti üvegből használjuk)

Óvatos keverés után a gyűjtőgél azonnal az elválasztógélre töltjük. A mintahelyek kialakítására buborékmentesen behelyezzük a fésűt. 2 óráig szobahőmérsékleten hagyjuk megkötni. A fésűt eltávolítjuk, és a mintahelyeket elektrodpufferrel (3.2.) átöblítjük.

4.3. Elektroforézis

Az elektroforézis készülék tartályát feltöltjük megfelelő mennyiségű, 15 °C-os elektrodpufferrel. A minta felvitelt követően az elektroforézist 8 mA/cm² állandó áramerősséggel végezzük, amíg a pyronin G jelzőfesték áthalad a gyűjtőgélben. Ez után az áramerősséget 16 mA/cm²-re (maximum 300 V-ig) emeljük. Az elektroforézis során a hőmérsékletet 15 °C-on tartjuk. Amikor a jelzőfesték eléri a gél végét az elektroforézist leállítjuk.

4.4. Fixálás és festés

A gélkazettát az elektroforéziskamrából kivesszük, szétnyitjuk. A géleket 250 ml 15 %-os (w/v) triklórecetsav-oldatban legalább 30 percig fixáljuk, desztillált vízzel öblítjük, és éjszaka át 250 ml festőoldatban (3.4.2.) szobahőmérsékleten festjük. Általában nem szükséges a festékfelesleg eltávolítása. A géleket desztillált vízzel mossuk, és polietilén tasakban tároljuk.

Más festés is alkalmazható (mint pl. TCA-ban oldott Coomassie Brilliant Blue G vagy azzal egyenértékű). A korrekt értékeléshez a javasolt példafajtákat a gél több részén meg kell vizsgálni. Az eljárás - mind a gélkészítés, mind a festés - akkor kielégítő, ha a vizsgált sávok elválasztása megfelelő és relatív mobilitása (molekulatömege) egyértelműen megállapítható.

Hordein allélok felismerése

A táblázat a B-, C- és D-hordeinek sávmintázatát sematikusán ábrázolja, figyelmen kívül hagyva az intenzitásbeli különbségeket.

B-, C- és D-hordein: az egyes sávok elnevezése és a megjelenő allélok felismerése (SDS-PAGE)

30. tulajdonság: Hor-3 lokusz

D-Hordein

Példafajta	Alléazonosító szám				
	1	2	3	4	5
32					--
32.5				--	
33		--			
34	--	--			
35			--		

31 tulajdonság: Hor-1 lokusz

C-Hordein

Példafajta	Alléazonosító szám															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
60							--									60
61								--								61
61.5					--								--			61.5
62	--	--	--													62
64										--						64
65	--	--	--	--		--		--				--		--		65
65.5															--	65.5
66		--													--	66
66.5				--	--					--						66.5
67											--					67
67.5							--							--		67.5
68	--	--	--	--				--				--	--			68
68.5							--									68.5
69									--			--				69
70												--				70
70.5														--	--	70.5
71				--	--						--		--			71
72									--	--						72
73								--								73

32. tulajdonság: **Hor-2** lokusz

B-Hordein

Példafajta	Allélazonosító szám																										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
75				--										--	--		--			--		--	--			75	
76									--																		76
78						--	--						--	--	--		--										78
79	--	--	--	--		--	--		--	--	--	--	--	--	--		--			--	--	--	--	--	--	--	79
81														--	--	--	--		--								81
82				--					--									--									82
83														--	--	--		--		--				--			83
84						--									--					--		--		--			84
85																					--				--		85
86	--	--			--			--	--	--	--			--	--		--										86
87				--																							87
88	--	--	--		--				--	--					--	--		--									88
89											--	--	--	--					--					--	--		89
90							--								--						--		--	--			90
91		--	--	--		--	--	--											--	--	--	--	--	--	--	--	91
92			--					--	--	--			--							--	--	--	--				92
94							--							--										--	--		94
95		--	--		--	--		--	--	--	--	--	--	--							--	--	--	--	--		95
96																								--	--		96
97		--	--	--	--																		--	--			97
99																								--			99
100	--	--				--	--		--	--					--			--	--								100
101		--	--	--	--	--		--	--	--	--	--	--	--	--						--	--	--	--	--		101
102																								--	--		102

Savas-PAGE módszer Hordeum vulgare B- és C-hordeinjének vizsgálatára

Ha csak a B- és C-hordeinek fontosak, savas-PAGE alkalmazható, melyet az ISTA szabványmódszerként ír elő.

1. Készülékek

Bármely vertikális elektroforézis készülék jól alkalmazható, többek között Biometra, Bio - Rad, Desaga és Pharmacia -LKB rendszerek. A felhasznált tápegység mind az állandó áramerősség, mind az állandó feszültség biztosítására alkalmas legyen.

2. Vegyszerek

A felhasznált vegyszerek legalább analitikai tisztaságúak legyenek.

Akrilamid (elektroforézis céljára)

N,N' - Metilén - bisz - akriamid (BIS) (elektroforézis céljára)

Karbamid

Ecetsav

Glicin

Vas (II) - szulfát

Aszkorbinsav

Hidrogénperoxid

2 - Merkaptoetanol

Pyronin G

Triklór - ecetsav (TCA)

Metanol

2 -Klór - etanol

Coomassie Brilliant Blue R - 250 (CBB R - 250)

Coomassie Brilliant Blue G - 250 (CBB G - 250)

3. Oldatok

3.1. Extrakciós oldat

20 % (v/ v) 2 - klór - etanolt , 18 % (w/v) karbamidot és 1 % (v/v) merkaptó - etanolt tartalmazó oldatban 0,05 % (w/v) pyronin G-t oldunk fel (hidegen tartjuk, vagy frissen készítjük).

3.2. Elektródpuffer

4 ml ecetsavat és 0,4 g glicint desztillált vízben oldunk, és 1 l -re töltjük. Hidegen tartjuk.

3.3. Gélpuffer

20 ml ecetsavat és 1,0 g glicint desztillált vízben oldunk, és 1 l -re töltjük. Hidegen tartjuk.

3.4. Festőoldat

3.4.1. 0,25 g CBB G - 250 és 0,75 g CBB R - 250 100 ml vízben oldva.

3.4.2. 55 g TCA, 65 ml ecetsav, 180 ml metanol és 25 ml 3.4.1. oldat desztillált vízzel 1 l - re töltve.

4. Eljárás

4.1. Fehérje extrakció

A szemeket egyenként összetörjük, 1,5 ml -es polipropilén centrifugacsövekben 0,3 ml extrakciós oldatot (3.1.) adunk hozzá, majd éjszakán át szobahőmérsékleten tartjuk. Amennyiben szükséges, a csöveket 18000 x g mellett centrifugáljuk, és az elektroforézishez a felülúszót használjuk.

4.2. Gélkészítés

A tiszta és száraz gélkazettákat a kiképzésnek megfelelően összeállítjuk. Az üveglapokat összeszerelés előtt -a gél könnyebb eltávolítása érdekében- szilikonnal kezeljük. A gélkazetta tartalmazhat hordozófoliát (pl.: " Gel Bond PAG ", FMC Co.). Ezzel a gélt óvjuk a további munkafolyamatoknál. 100 ml géloldat készítéséhez 10 g akrilamidot, 0,4 g BIS -t, 6 g karbamidot, 0,1 g aszkorbinsavat és 0,005 g vas -szulfátot 4 °C - ra hűtött gélpufferrel (3.3.) 100 ml -re töltünk (kb. 60 ml). Hozzáadunk 0,35 ml 0,6 % -os hidrogénperoxid-oldatot, gyorsan megkeverjük, és elkészítjük a gélt. A mintahelyeket kialakító teflon fésűt a gélbe merítjük. Szobahőmérsékleten 5-10 percen belül bekövetkezik a polimerizáció. Ellenkező esetben a hozzáadott hidrogénperoxid - oldat térfogatát korrigálni kell. A géloldattal a kazettát túl kell önteni ("over - fill"), vagy vízzel borítani, hogy a gélfelszín elégtő polimerizációját elérjük.

4.3. Elektroforézis

A teflon mintafésűt a gélből eltávolítjuk, a mintahelyeket elektródpufferrel (3.2.) átöblítjük. A gélt a kamrába helyezzük, a kamrát a kialakítástól függően megfelelő térfogatú pufferrel (3.2.) feltöltjük, ügyelve arra, hogy a mintahelyeket ellepje. A fehérje extraktumokat (4.1.) a mintahelyekbe juttatjuk (10 -20 µl). Az alsó puffertartály hőmérsékletét 15°C -on kell tartani. Az elektroforézist állandó áramerősség mellett végezzük, a gél keresztmetszetére vonatkozó feszültség 60 V/cm²-nél ne legyen több (két 16 cm széles és 0,15 cm vastag gél esetén ez 500 V feszültséget jelent). Az elektroforézis időtartama kétszerese a pyronin G jelzőfesték áthaladási idejének. Ebben a rendszerben az elektroforézis az anódtól (pozitív elektród) indul.

4.4. Fixálás és festés

A gélkazettákat az elektroforézis kamrából kivesszük, szétnyitjuk. A géleket műanyagdobozban 200 ml festőoldattal (3.4.2.) szobahőmérsékleten, éjszakán átfestjük. Ha szükséges, a géleket szobahőmérsékleten kb. 2-3 óráig vízben tartjuk a felesleges színezék eltávolítása céljából. Azután a géleket megszárazítjuk, vagy lezárt polietilén tasakban tároljuk.

A gélek megfelelő festése más módon is elérhető, pl. magasabb hőmérséklet vagy TCA és CBB G keverék használatával. A minőségvizsgálat kritériuma, hogy a javasolt példafajtákat a gél minden részén vizsgáljuk. Az eljárás - mind a gélkészítés, mind a festés - akkor

mondható kielégítőnek, ha a vizsgált sávok elválasztása megfelelő és relatív mobilitása (molekulatömege) egyértelműen megállapítható.

Példafajták alléljainak sávösszetétele savas-PAGE módszernél

A táblázat a példafajtákra a savas-PAGE-nél kapott legfontosabb sávok REM értékeit tartalmazza. A savas-PAGE és az SDS-PAGE módszernél a példafajták és az allélok azonosító száma megegyezik.

Sor- száma	Tulajdonság		Előforduló sávok ⁴	Példa-fajták	Allél azonosí- tó száma
	Megnevezése				

3 {	C-hordein összetétel a Hor-1 lokuszon megjelenő allélok	:	bands 27+30+32+37+39	Aten	1
			bands 27+30+32+34+37+39	Regatta	2
			bands 27+30+32+37	Pirate	3
			bands 32+37+41	Athos	4
			bands 27+30+32+37+39+41	Norka	5
			bands 32+37+38	Birka	6
			bands 35+38	Panela	7
			bands 32+37+39+41	Igrá	8
			bands 38+41+42	Golette	9
			bands 30+32+37	Catinka	10
			bands 34+37	Ombelle	11
			bands 34+39+41+42	Albacete	12
			bands 31+34+37+38+41	Borwina	13
			bands 32+37+41+43	Kendo	14
			bands 65.5+70.5	Delita	15
			bands 66+70.5	Noveta	16

Tulajdonság		Előforduló sávok ⁴	Példa-fajták	Allél azonosí- tó száma
Sor- száma	Megnevezése			

3:	B-hordein összetétel	on:	bands 71+79+83+86+94+100	Aten	1
4:	a Hor-2 lokuszon megjelenő allélok	t:	bands 71+82+89+100	Aranir	2
			bands 76+82+83+86+100	Valerie	3
			bands 66+71+76+86+93+100	Carina	4
			bands 71+78+79+90+94	Pirolina	5
			bands 76+81+94	Catinka	6
			bands 71+72+75+82+85+86+100	Regatta	7
			bands 72+76+79+90+94	Igri	8
			bands 71+76+79+86	Grit	9
			bands 71+78+83+86+94+100	Birka	10
			bands 71+79+83+86+90	Sigma	11
			bands 71+76+79	Midas	12
			bands 71+89	Criter	13
			bands 79+83+86+90	Ditta	14
			bands 67+69+71+72+78+79+85+89+94	Caresse	15
			bands 71+79+83+88+94	Reseda	16
			bands 69+76+79+83+93	Barcesse	17
			bands 71+72+79+85+86+91+100	Albacete	18
			bands 72+76+100	Digger	19
			bands 61+71+76+79+83	Camargue	20
			bands 76+81+94+100	Marko	21
			bands 79+91+92	Libelle	22
			bands 75+79+91+92+95+97+101	Triton	23
			bands 75+79+90+94+99	Hiberna	24
			bands 79+(83-85)+(89-91)+(94-96)+102	Jerka	25

Hordein allélok felismerése

B- és C-hordeinek: a megjelenő sávok felismerése és az allélok azonosítása Savas-PAGE

C-Hordein

Példafajta	Le ty)	Allélazonosító szám															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
25																	25
27	--	--	--	--		--											27
30	--	--	--	--		--					--				--		30
31													--				31
32	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	32
34			--									--	--	--			34
35								--									35
37	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	37
38								--	--	--	--	--	--	--	--	--	38
39	--	--	--			--				--			--		--		39
41					--	--			--	--			--	--	--		41
42								--	--	--	--	--	--	--	--	--	42
43														--			43
		10	10A	1	11	17	6	19	2	4	5	18	14	8	3	15	7

Allélok elnevezése az acid PAGE szerint

B-Hordein

Példafajta	mple isty en)	Allélazonosító szám																									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
61																					--						61
66				--																							66
67																--											67
69																--	--										68
71	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	71
72							--	--							--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	72
75							--																--	--			75
76			--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	76
78				--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	78
79	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	79
81					--																--						81
82		--	--			--																--	--	--	--	--	82
83	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	83
85					--										--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	85
86	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	86
88															--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	88
89		--											--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	89
90					--		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	90
91																				--							91
93			--													--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	93
94	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	94
97																											97
100	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	100
104																											
		3	4	13	14	-	9	1	7	6	-	-	11	16	-	18	-	19	8	15	12	10	13	13	1	32	

Allélok elnevezése az acid PAGE szerint

3. MELLÉKLET

European Union
Community Plant Variety Office

Bejelentés dátuma/
Application date ...../...../.....
Nyilvántartási szám/
File number ...../.....
(nem a bejelentő tölti ki / not to be filled in
by the applicant)

TECHNIKAI KÉRDŐÍV TECHNICAL QUESTIONNAIRE

-
1. 1. Botanikai taxon: a nemzetség, faj, alfaj latin neve, amelyhez a fajta tartozik és a magyar neve /
Botanical taxon: Latin name of the genus, species or sub-species to which the variety belongs and
common name

Faj / Species   ***Hordeum vulgare L. sensu lato***
ÁRPA / BARLEY

-
2. Bejelentő: neve és címe, telefon és telefax száma és a képviselő neve és címe /
Applicant (s): Name (s) and address(es), phone and fax number(s) and where appropriate name
and address of the procedural representative

-
3. Fajtanév / Variety denomination

a) Ahol rendelkezésre áll, ott javaslat a fajtanévre /
Where appropriate proposal for a variety denomination

.....

b) Előzetes fajtanév (nemesítői referencia) /
Provisional designation (breeders reference)

.....

-
4. Információk a fajta eredetéről, fenntartásáról és szaporításáról / Information on origin, maintenance
and reproduction of the variety

-
- 4.1. Nemesítés, fajtafenntartás és szaporítás / Breeding, maintenance and reproduction of the variety
Kérem, jelezze a nemesítési képletet, a szülőket és egyéb ide vonatkozó információt / Please indicate
breeding scheme, parents, other relevant information

Hibridek esetén kérem jelezze a keresztezési képletet és válaszolja meg az 5.1. és 5.6. pontok kérdéseit a hibrid komponensek vonatkozásában is / In case of hybrids, please indicate the formula and answer 5.1. to 5.6. also for each component of the hybrid

- 4.2. A fajta földrajzi eredete: ország vagy régió, ahol a fajtát nemesítették vagy felfedezték és továbbfejlesztették/ Geographical origin of the variety: the region and the country in which the variety was bred or discovered and developed

5. A fajta közlendő tulajdonsági (a zárójelben megjelölt szám a vizsgálati irányelvben megadott kifejezési fokozatra utal; kérjük, hogy azt, amelyhez a fajta legközelebb van kereszttel jelölje meg) / Characteristics of the variety to be given (the number in brackets refers to the corresponding characteristic in Test Guidelines; please mark the state of expression which best corresponds)

	Tulajdonságok / Characteristics	Magyar / Hungarian	Angol / English	Példafajták / Example Varieties	Kód/ Note
5.1. (28)	Életforma / Seasonal type	őszti típus járó típus tavaszi típus	winter type alternative type spring type	Target Noveta Alexis	1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.2. (2)	Alsó levél: a levélhüvely szőrözöttsége / Lowest leaves: hairiness of leaf sheaths	hiányzik jelen van	absent present	Marylin; Alexis Pastoral; Ceres	1 [ ] 9 [ ]
5.3. (6)	Kalászos ideje (első kalászka megjelenése a kalászok 50 %-án, a fajta és két hasonló közismert fajta kalászos idejét kell megadni.) / Time of ear emergence (first spikelet visible on 50 % of ears; quote mean date of heading of variety as well as of two well-known comparable varieties)				

	Tulajdonságok / Characteristics	Magyar / Hungarian	Angol / English	Példafajták / Example Varieties	Kód/ Note
5.4. (7)	Szálkák: az antociános szí- neződés erőssége / Awns: intensity of anthocyanin coloration of tips	hiányzik v. na- gyon gyenge gyenge közepes erős nagyon erős	absent or very weak weak medium strong very strong	Monika Rebelle, Berenice Fedora; Alexis Susi; Atem Frolic; Beate	1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]
5.5. (10)	Növény: magassága (szár, kalász és száлка; a fajta ma- gasságát és két közismert hasonló fajtáét kérjük meg- adni) / Plant: length (stem; ear and awns; quote length of variety as well as of two wellknown comparable varieties)				
5.6. (11)	Kalász: sorossága / Ear: number of rows	kétsoros többsoros	two more than two	Pastoral, Aramir Rebelle, Dobra	1 [ ] 2 [ ]
5.7. (21)	Szem: talpserte szőrzet típu- sa / Grain: rechilla hair type	rövid hosszú	short long	Barberousse, Atem Pastoral, Alexis	1 [ ] 2 [ ]
5.8. (25)	Szem: hasi barázda szőr- zöttsége / Grain: hairiness of ventral furrow	hiányzik jelen van	absent present	Pastoral, Alexis Plaisant, Cheri	1 [ ] 9 [ ]

6. Hasonló fajták és a eltérések ezektől a fajtáktól / Similar varieties and differences from these varieties

A hasonló fajták meg- nevezése / Denomination of similar variety	Tulajdonságok, amelyekben a hasonló fajta különbözik ^{o)} / Characteristic in which the similar variety is different ^{o)}	A hasonló fajta kifeje- ződési fokozata / State of expression of similar variety	A fajtajelölt kifejeződési fokozata / State of expression of candidate variety
---	---	---	---

^{o)} Mindkét fajta azonos kifejeződési foka esetén kérjük jelölje meg a különbség nagyságát. /
In the case of identical states of expressions of both varieties, please indicate the size of the
difference.

7. Kiegészítő információk a fajta megkülönböztethetőségének megkönnyítéséhez /
Additional information which may help to distinguish the variety

---

7.1. Kórokozókkal és kártevőkkel szembeni rezisztencia / Resistance to pests and diseases

---

7.2 Különleges feltételek a fajta vizsgálatához / Special conditions for the examination of the variety

Igen, kérjük részletezze / Yes, please specify .....

Nem / No .....

7.3. Egyéb információk / Other informations

---

8. GMO információk / GMO-information required

A fajta GMO-nak minősül-e a Tanács 2001/18/EK irányelve értelmében? / The variety represents a Genetically Modified Organism within the meaning of Article 2(2) of Council Directive EC/2001/18 of 12/03/2001

Igen / Yes

Nem / No

Ha igen, kérem csatolja a felelős hatóság írásos nyilatkozatát, mely szerint a fajta technikai vizsgálata a 2100/94/EK rendelet 55 és 56 pontja alapján a fenti irányelv előírásaival összhangban nem jelent veszélyt a környezetre./ If yes, please add a copy of the written attestation of the responsible authorities stating that a technical examination of the variety under Articles 55 and 56 of the Basic Regulation does not pose risks to the environment according to the norms of the above-mentioned Directive.

Legjobb tudásom szerint kijelentem, hogy az itt megadott információ teljes és a valóságnak megfelelő.
/ I/we hereby declare that to the best of my/our knowledge the information given in this form is complete and correct.

.....
Dátum / Date

.....
Aláírás/Signature